

Museums - Tidende

INFORMASJONSAVIS FOR STAVANGER MUSEUM. NR. 34 SEPTEMBER 1998 8. ÅRGANG

MUSEER I KRISE...

Det dårlige sommerværet har gitt nordmenn god tid til grundig avislesning. Få har vel unngått å registrere at det nå tegnes et bilde i pressen av et norsk museumsvesen i krise. Fra hele landet strømmer det inn rapporter fra museer som ikke makter å holde verken hus eller gjenstander vedlike, som går mot store driftsunderskudd og som vurderer å stenge sine utstillinger, permittere ansatte og endatil avsette folk. Noen museer har allerede iverksatt slike drastiske tiltak. Det man nå ser, er resultatet av en mangeårig sulteforing av en hel samfunnssektor.

Krise er et sterkt uttrykk som man skal være forsiktig med å bruke i tide og utide. Museumsledere har imidlertid et klart ansvar for å si fra når situasjonen for deres institusjoner forverres. Og når så mange museumsledere finner det riktig å betegne situasjonen som krise, er det all grunn for myndighetene til å ta signalene på alvor.

I kampen om midlene vil museumssektoren alltid spille rollen som en outsider i

forhold til de tunge samfunnssektorene som helse, sosial, utdanning og samferdsel. De mange uløste problem som disse sektorene representerer, kombinert med hensynet til faren for økt prisstigning, inflasjon og rentenivå, gjør at det egentlig aldri vil passe myndighetene å gi museene det økonomiske løft som de så åpenbart har behov for. Erfaringen viser oss at museene sultefores i økonomiske oppgangstider så vel som i nedgangstider.

Den massive pressedekning som problemene ved norske museer nå har fått, har ikke gått upåaktet hen hos dem som sitter med makt og myndighet til å gjøre noe med dette. Tross de varsellamper som for tiden blinker i norsk økonomi, må myndighetene nå foreta de økonomiske grep som skal til for å snu den negative utviklingen som man her er vitne til. I motsatt fall må de være forberedt på å ta ansvar for å la sentrale deler av norsk natur- og kulturarv gå til grunne.

Ove Magnus Bore

FELTSESONG I PROSJEKTET "ROGALANDSBÅTER"

Sjøfartsmuseets båtdokumentasjonsprosjekt har for alvor tatt av denne sommeren. Takket være samarbeidsavtalen med Saga Petroleum har vi kunnet engasjere to dyktige feltarbeidere som har registrert om lag 200 åpne bruksbåter langs kysten og i deler av Ryfylke. Etnologistudent Solvor Vasshus og konservator Kate Newland har utført et omfattende nybrottsarbeid og er nå i gang med å bearbeide første del av et svært spennende materiale. Kate Newland som inntil i vår var konservator ved det skotske fiskerimuseet i Anstruther, har flyttet hit til Stavanger og inngår nå i Sjøfartsmuseets personale på frivillig basis! Sammen med prosjektleder Bjørn Arild Ersland vil hun fortsette både med feltarbeid og databehandling utover høsten.

Harald Hamre

GRATIS SOMMERHJELP PÅ SJØFARTSMUSEET

I vår fikk vi et tilbud fra Saga Petroleum som vi ikke kunne takke nei til: to studenter i sommerjobb gratis i en måned! Paul Kristian Pallesen og Lars Melsom utførte en kjempejobb for oss. Fra trykte skipsregistre har de lagt 1800-talls data om rogalandsfartøyer inn på edb, i alt ca. 50.000 dataenheter! Hjertelig takk til dem, og til Saga. Et eksempel til etterfølgelse også for andre firma?

Harald Hamre

"ANNA" AF SAND 150 ÅR.

Markeringen av "Anna"s 150-års jubileum ble en stor publikumssuksess.

Feiringen begynte med "åpent skip" på Sand lørdag 9. mai. "Anna" lå til kai ved Ryfylkemuseet og alle skuelystne ble invitert om bord. Spesiell oppmerksomhet fikk hun fra venneforeningen til jekta "Brødrene", som er innkjøpt til Ryfylkemuseet. Medlemmer av foreningen fikk være med å seile på Sandsfjorden om ettermiddagen. På kvelden ga vi middag om bord for inviterte gjester.

Søndag 14. juni arrangerte vi "Anna"-dag i Vågen med jubilaranten til kai utenfor Sjøfartsmuseet. Leder av Sjøfartsmuseets råd Snorre Haukali og skipper Ole Emil Olsen holdt jubileumstalene og Sømandsforeningens shantygieng øste av sitt rikholdige repertoar. Programmet for øvrig var rettet spesielt mot barn med aktiviteter både på dekk og i riggen. Barnefamiliene sto til dels i kø for å komme om bord.

Den store jubileumsseilasen startet med "Skudefestivalen" i Skudeneshavn 4. juli og fortsatte nordover med besøk blant annet på Hardanger Fartøyvernsenter i Norheimsund, anløp i trebåtbygda Jondal og stor mottakelse ved kystkultursenteret i Strusshamn på Askøy. I Ålesund ble det holdt offisiell lunsj om bord med representanter fra byen som også fyller 150 år i år. Mannskapet overrakte en offisiell gave med hilsen fra Stavanger by.

Neste høydepunkt var Kristiansund der Nordmøre Museum hadde laget et omfattende program. Det var jo de som forsynte oss med klippfisk til Spania for tre år siden. Etter å ha levert den edle varen i San Sebastian i 1995 var det nå på tide at "Anna" også kunne legge til ved tørkebergene i klippfiskbyen.

Med lokal los ble den gamle dame manøvrert gjennom det farlige farvannet på vestsiden av Smøla, "pepret" med holmer og skjær. På nordsiden av øya la han inn litt ekstra avvik fra kursen slik at "Anna" også så vidt kom innom Trøndelag før baugen ble satt sørover igjen.

Hele seilasen varte i fire uker og "Anna" besøkte om lag 20 havner. Over alt plasserte vi vår spesiallagede "vandrestilling" på kaia og inviterte publikum om bord. Fartøy og mannskap ble presentert i en mengde lokalaviser, i radio og på TV. Utenfor Bergen hadde vi med et team fra estisk fjernsyn som filmet og intervjuet under fulle seil. De produserte et program om Norge i anledning det norske kongeparets besøk i Estland.

I sommer var det også 25 år siden Torolf Smedvig overrakte "Anna" som gave til Sjøfartsmuseet. I løpet av disse årene har hun besøkt 13 land, men hadde aldri før seilt norskekysten nord for Bergen. Gjestfriheten og oppmerksomheten vi ble møtt med viste til fulle at jubileumsseilasen ble lagt i historisk riktig farvann.

Harald Hamre

Avisutklipp fra
Sunnmøreposten 16.07.98

To 150-åringer møtes: Seilbåten «Anna» af Sand fra Stavanger har lagt til kai i Ålesund. (Foto: Bjørn Veine)

STAVANGER MUSEUMS HØSTPROGRAM 1998

SEPTEMBER

- Søndag 6. Aktivitetsdag.
Røyking av brisling og bytting av iddisar.
Sted: Norsk Hermetikkmuseum kl.11.00-16.00
- Fredag 18. "Bør fortiden glemmes?"
Seminar i forbindelse med Forskningsdagene -98.
Fellesarrangement mellom regionsmuseene og Statsarkivet.
Sted: Arkeologisk Museum i Stavanger, kl.11.00-16.00
- Mandag 21. "Stavanger gjennom tusen år - plan for et bokverk."
Byhistoriske foredrag i forbindelse med Forskningsdagene -98.
Arrangør: Stavanger Museum.
Sted: Arkeologisk Museum i Stavanger, kl.18.00-21.00

OKTOBER

- Søndag 4. Skolemesterskapet i mablis, første runde.
Sted: Norsk Hermetikkmuseum. kl. 12.00
- Røyking av brisling og bytting av iddisar.
Sted: Norsk Hermetikkmuseum kl. 11.00 - 16.00
- Kammerkonsert på Ledaal kl. 13.00.
Arrangør: Høgskolen i Stavanger i samarbeid med Stavanger Museum.
- Søndag 11. "En fyrhistorisk reise i Rogaland"
Foredrag ved etnolog Bjørn Arild Ersland.
Sted: Stavanger Sjøfartsmuseum kl.13.00
- Søndag 18. Skolemesterskapet i mablis, finale.
Sted: Norsk Hermetikkmuseum kl. 12.00
- Søndag 25. Familiearrangement på Stavanger Museum.
Sted: Muségt. 16 kl.11.00-16.00

NOVEMBER

- Søndag 1. Aktivitetsdag.
Røyking av brisling og bytting av iddisar.
Sted: Norsk Hermetikkmuseum kl. 11.00 - 16.00
- "Hurtigbåtene, - fra hydrofoil til hurtigferge".
Lysbildeforedrag ved Johannes Østfold
Sted: Stavanger Sjøfartsmuseum, kl.13.00
- Søndag 8. "Fugleforing."
Foredrag ved konservator Kolbjørn Skipnes.
Sted: Stavanger Museum/ Muségt. 16 kl.13.00
- Søndag 15. Familiearrangement på Stavanger Sjøfartsmuseum.
Kl. 11.00 - 16.00
- Søndag 15. Kammerkonsert på Ledaal kl.13.00.
Arrangør: Høgskolen i Stavanger i samarbeid med Stavanger Museum.

DESEMBER

- Søndag 6. Julemarked i Gamle Stavanger.
Røyking av kippers og brisling + bytting av iddisar.
Sted: Norsk Hermetikkmuseum kl. 11.00 - 16.00
- Søndag 6. Kammerkonsert på Ledaal kl.13.00
Arrangør: Høgskolen i Stavanger i samarbeid med Stavanger Museum.
- Søndag 13. Julearrangement på Breidablikk for hele familien.
Kl. 11.00- 16.00

UTSTILLINGER

"Seladons sørgelige forlis".
Stavanger Sjøfartsmuseum høsten 1998.

Stavanger Museums arrangementer under FORSKNINGS DAGENE 1998

STAVANGER GJENNOM 1000 ÅR. Ideer til et bokverk om byens historie.

Foredragsrekke i regi av Stavanger Museum, mandag 21. september 1998:

Stavanger er den eneste av landets storbyer som ikke har en samlet framstilling av sin egen historie. Det finnes en mengde lokalhistorisk litteratur om avgrensede tema og epoker, men ikke et bokverk som formidler både det spennende mangfoldet og de lange linjene i byens utvikling.

Interessen for lokalhistorie har vokst kraftig de siste årene. De fleste kommuner i Rogaland har fått egne bygdebøker, både Haugesund og Egersund har fått sin byhistorie mellom permer. Nå er det på tide at også Stavanger kommer etter.

Både fagfolk og folkevalgte har lenge drøftet ideer om et større byhistorisk verk. I 1997 oppnevnte Stavanger kommune et utvalg av faghistorikere til å utrede disposisjon for et slikt verk. Utvalget avleverte sin innstilling i mai. I denne foredragsrekken vil utvalgets medlemmer presentere tema og synspunkter fra innstillingen.

Sted: Arkeologisk museum i Stavanger.

Program:

- Kl. 18.00 Innledning ved førstekonservator Harald Hamre
Kl. 18.15 Førsteamanuensis Arnvid Lillehammer:
"En liten by i kamp"
Kl. 18.45 Professor Ståle Dyrvik: "Fra småby til storby"
Kl. 19.30 Konservator Randi Skotheim: "Industribyen"
Kl. 20.00 Forsker Ole Andreas Engen: "Oljebyen"

"BØR FORTIDEN GLEMMES?"

Åpent seminar om etiske problemstillinger i kulturhistorisk vernearbeid. Fredag 18. september kl.11.00-16.00.

- Innledere: Erik Rudeng, Hans Eyvind Næss,
Sven Egil Omdal, m.fl.
Arrangør: Stavanger Museum, AMS, regionsmuseene i Rogaland og Statsarkivet.
Sted: Arkeologisk Museum i Stavanger.

Utstilling på Straen-Senteret i anledning hermetikk-industriens 125-års jubileum i Stavanger.

1873 ble Stavanger Preserving Co. etablert som den første hermetikkfabrikken i Stavanger.

Dette ble starten på et økonomisk eventyr for Stavanger. Veksten i hermetikkindustrien kom til å sette sitt preg på byens industristruktur i en hundreårsperiode.

Toppunktet i industrien ble nådd i tiden omkring 1920 da det var i underkant av 60 fabrikker i Stavanger og ca. 65% av byens arbeidskraft var direkte eller indirekte sysselsatt i næringer med tilknytning til hermetikkindustrien. Blant disse støttenæringene var kassefabrikker, blikk-trykkerier, grafiske bedrifter, maskinfabrikker, nøkkelfabrikker og selvsagt en flåte av fiske- og føringsbåter.

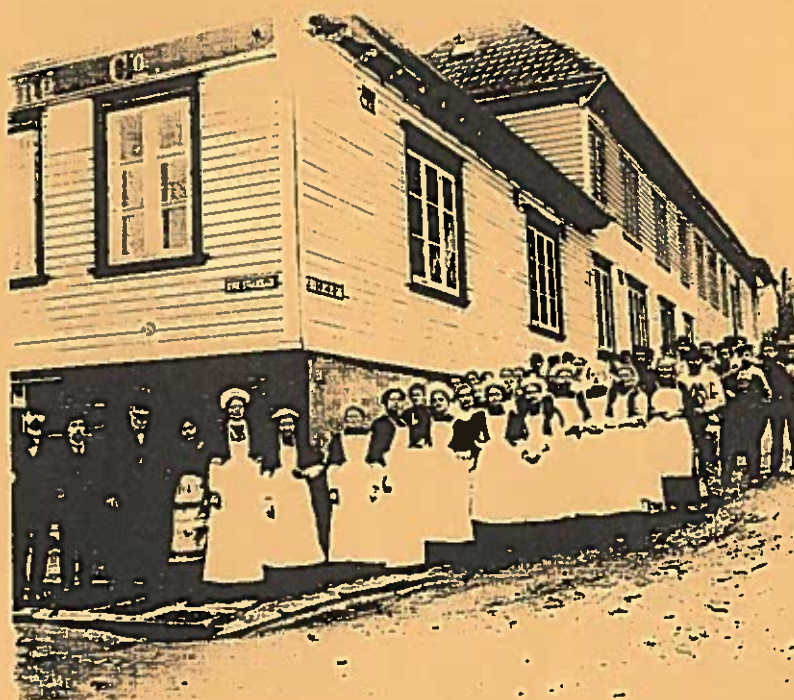
I kraft av sin viktige økonomiske og industrielle betydning bidro hermetikkindustrien sterkt til å forme siddisanes sosiale og kulturelle bevissthet. Ennå i dag kan vi tydelig se sporene etter denne industrien i Stavanger gjennom de mange fabrikkbygningene som nå blir brukt til andre næringsformål.

At jubileumsutstillingen er lagt til Straen-Senteret beror ikke på tilfeldigheter. Det var her, i det som den gang var Øvre Strandgate 38, at Stavanger Preserving Co. satte opp sin første fabrikk i 1873. Det er derfor også naturlig at Stavanger Preserving Co. får en sentral plass i utstillingen. Videre vil markedsføringens betydning for hermetikkfabrikkene på Straensiden bli presentert.

Av aktiviteter som vil foregå i tilknytning til utstillingen er demonstrasjon av nedlegging av brislinghermetikk og falsing av hermetikkboks. For besøkende vil det i en avgrenset periode hver dag være mulig å få falset ned gjenstander eller hilsner. I tilknytning til utstillingen vil det være en mablis-bane som vil stå til fri disposisjon for de besøkende. I løpet av utstillingsperioden vil det være arrangert en konkurranse der Straen-mesteren i mablis vil bli kåret. Nærmere informasjon og påmelding til konkurransen kan man få i utstillingsområdet.

Utstillingen åpnet onsdag 2. september, og vil bli stående frem til lørdag 19. september.

Arvid Sandal.

C-post

Ansvarlig red: Ove Magnus Bore

Redaksjon: Anne Berit Sæl og Heidi Løge Birkeland

Avsender: Stavanger Museum
Muségaten 16
N-4005 Stavanger